

1 Doel

Het doel van dit document is om op een duidelijke manier te beschrijven hoe wij het onderwijs in de onderbouw vormgeven.

2 Toepassingsgebied

Dit document heeft betrekking op het dagritme, de materialen, de methoden en methodieken, de instrumenten die worden ingezet bij het vormgeven van het onderwijs aan groep 1 en 2 (en 3).

3 Algemeen/ Aanvullende beschrijving visie en werkwijze onderbouw de Kubus

Kinderen zijn van nature nieuwsgierig en daar spelen wij op in. Onze onderbouwklas is een leer- en ontdekkingsplek die de kinderen uitnodigt om te leren. De kinderen leren spelenderwijs. Voor ons betekent ontdekkend leren, dat wij thematisch werken en nieuwe kennis in een context plaatsen. Kinderen leren hierdoor verbanden zien. Door nieuwe kennis en vaardigheden te verbinden aan eerder verworven kennis, beklijft het beter. Wij zien dat een kind de leerstof nog beter onthoudt als het zelf is ontdekt. We stimuleren deze ontdekkende houding en maken de kinderen medeverantwoordelijk voor het verloop van hun leerproces. Wie zien actieve, betrokken kinderen die hun talenten ontwikkelen en leren hoe ze die optimaal kunnen inzetten.

Bij de peuters en kleuters wordt de basis gelegd voor voorbereidend rekenen, lezen en schrijven. We rekenen als we gaan bouwen; we tellen, sorteren en leggen op volgorde. Praten, vragen stellen, rijmen, zingen en vertellen vormen de basis voor het leren lezen en schrijven. In verschillende hoeken oefenen we deze basisvaardigheden. Dit zorgt ervoor dat kleuters op een ontspannen manier kennis vergaren die zij in de volgende groepen nodig hebben om de leerstof te kunnen begrijpen. Door verschillende werkvormen aan te bieden, leren de kleuters om met andere kinderen samen te werken. Dit noemen we 'maatjeswerken'. Ze krijgen hierdoor een betere luisterhouding en leren dat ze ook rekening met elkaar te moeten houden. Daarnaast zien ze ook de kwaliteiten van een andere leerling, die ze nodig hebben bij het samenwerken. Omdat we op school in combinatiegroepen werken verwachten we veel zelfstandigheid van de kinderen. In de onderbouw leren de kinderen al zelfstandig denken en handelen. Ze leren initiatieven nemen, plannen, uitvoeren en reflecteren. De leerlingen ontdekken de zin van het leren en ze leren van en met elkaar. Onze kleuters werken in uitdagende hoeken.

Tijdens het spelen in de hoeken kijken en luisteren we goed naar de leerlingen. Op die manier komen we erachter wat een kind al weet en waarin hij/zij uitgedaagd kan worden. Door het spel of de hoek vervolgens aan te passen, kan er op ieder niveau gewerkt worden. Zo gebruiken we in de huishoek veel echte materialen. Daarnaast halen we de wereld van buiten naar binnen. De natuur om onze school is ons ontdekkingsgebied. Daarnaast nodigen we geregeld iemand uit die de kinderen vertelt over zijn of haar beroep of gaan we 'op pad'; dan zoeken we de echte wereld op! We zien deze nieuwe ervaringen weer terug in het spel op school. Het naspelen van de werkelijkheid leert kinderen om zich in te leven in de gevoelens en ervaringen van anderen.

Wanneer een leerling trots op iets is, krijgt het de ruimte om het aan de klas te laten zien. Omdat dit iets is van henzelf, is het vaak niet moeilijk om er wat over te vertellen. Op die manier leren ze, ook op jonge leeftijd, al iets te presenteren. Door de leuke, spontane complimentjes, groeien de kinderen elke dag! In onze klas vinden we een positieve uitgangspositie een must: wees trots op dat wat je kunt!

4 Succesindicatoren

Leerlijnen en tussendoelen

Op de Kubus wordt er gewerkt met Kijk! Op de Sint Nicolaas wordt deze methode voor het schooljaar 2020-2021 aangeschaft. Gedurende het hele jaar worden activiteiten gepland aan de hand van de doelen van Kijk! Na 10 en 30 weken wordt dit geregistreerd in het online volgprogramma van Kijk! Aan de hand van de registratie wordt het groepsplan opgesteld. Er wordt vier keer per jaar een plan opgesteld. De leerlijnen die met Kijk! gevolgd worden zijn: beginnende gecijferdheid, logisch denken, ruimtelijke oriëntatie, mondelinge taal, kleine motoriek, grote motoriek en spel. Binnen Kijk! worden eerst de basiskenmerken (welbevinden, betrokkenheid en risicofactoren) ingevuld. Deze kenmerken zijn voorwaarde om tot leren te komen. Samen met de vragenlijst Zien wordt de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen gevolgd.

Dag/ Weekritme

3x per week wordt er gestart in de kring. Het kieskaartje van de kinderen ligt klaar op hun stoel, zodat ze weten waar ze kunnen gaan zitten. De ouders mogen mee in de klas tot de bel gaat. Ze kunnen dan even met hun kind een boekje lezen. Op de andere twee dagen is er inloop. In alle groepjes ligt dan iets klaar. Dit kan zijn ontwikkelmateriaal, een spel een oefening voor de motoriek enz. Dit wordt elke inloop gerouleerd. Op deze manier maken de kinderen kennis met diverse materialen en ontwikkelingsgebieden. Na de inloop of tijdens het kringmoment wordt de dag doorgenomen met de kinderen. Het dagritme is aan de hand van dagritme kaartjes terug te vinden in de klas. Ook wordt er besproken welke dag het is. Daarna is het speelwerkmoment.

Het speelwerkmoment is het moment waarop de leerlingen hun taken van de week gaan doen. Voor groep 1 is dit één taak per week, voor groep 2 zijn dit er twee. Wanneer hun taak gedaan is, dan hangen kinderen een magneet achter hun naam in de kleur van de dag. De leerlingen leren zo zelf te plannen wanneer ze hun taken gaan doen. De kinderen die geen taak gaan doen, mogen zelf kiezen wat ze gaan doen. Dit kan ontwikkelmateriaal zijn of spelen in een hoek. De kinderen gebruiken hiervoor het planbord. De kinderen mogen tijdens het speel-werkmoment 1x veranderen van hoek/materiaal. Daarvoor geldt dat ze wel eerst het gebruikte materiaal opruimen. Wat de kinderen tijdens het 1^e speelwerkmoment kiezen, mogen ze niet nogmaals kiezen. Zo krijgen alle kinderen de kans om met alle materialen te spelen. Met behulp van de time-timer wordt aangegeven hoe lang het speelwerkmoment duurt. Tijdens het speelwerkmoment vindt er in een klein groepje instructie plaats over de taken van de week. Daarnaast is er elk speelwerkmoment een

kleine kring. De leerkracht gaat met een klein groepje aan het werk dat extra zorg of uitdaging nodig heeft. Daarnaast begeleidt de leerkracht tijdens deze momenten het spel in de hoeken.

Na het spelwerkmoment in de ochtend is er pauze. De kinderen krijgen 15 minuten om hun fruit en drinken op te maken. De leerkracht leest tijdens dit moment voor. Na het fruit eten gaan de leerlingen 15 minuten buiten spelen. Daarna is er een kringactiviteit en vervolgens weer een spelwerkmoment. In de middagpauze krijgen de leerlingen 20 minuten de tijd om hun brood op te eten. Wat dan niet op is, gaat weer mee terug naar huis. Vervolgens gaan de leerlingen buiten spelen. Dit is meestal 45 minuten.

's Middags is er een wisselend programma. Zo is er op maandagmiddag specifiek aandacht voor het fonemisch bewustzijn, op dinsdag en donderdag is er een spelwerkmoment en op vrijdag wordt er een activiteit gedaan ter bevordering van de motoriek. De dag wordt afgesloten met muziek/drama/Kleur en het evalueren van de dag. De kinderen doen hun jas aan en hun tas op hun rug. Vervolgens lopen ze langs hun postbakjes. Daarna worden de stoelen opgestapeld (max. 5 stoelen op elkaar) en maken de leerlingen een rij om naar huis te gaan.

Op dinsdag en donderdag is er gym. Op donderdag wordt dit gegeven door de vakleerkracht. Op de dinsdag helpen de ouders om de kinderen hun gymkleding aan te doen. Op donderdag doet de leerkracht dit. Doordat er 's ochtends gym is, is er op deze dagen 's middags nogmaals een spelwerkmoment.

Onderwijsaanbod en leeromgeving

Doelen De doelen van de lessen worden gehaald uit de leerlijnen. Deze doelen staan genoteerd in de weekplanning. Per dag is er ongeveer 2x een grote kring met de hele groep en 2x een kleine kring. Tijdens deze kringen staan afwisselend taal en rekenactiviteiten centraal. Tijdens de kleine kringen is het moment van ondersteuning van kinderen die extra oefening of extra uitdaging nodig hebben. Daarnaast zorgen we door een rijke leeromgeving dat de kinderen ook daar aan de doelen kunnen werken.

Thema's In de klas wordt er gewerkt met een thema. Dit thema sluit aan bij de belevingswereld van de kinderen. Zo werken we rond Sinterklaas over Sinterklaas en bijvoorbeeld in de zomer over het thema op reis. De leerkracht bepaalt in overleg met de collega's uit Lierderholthuis de thema's. De thema's duren ongeveer 3 à 4 weken. Als inspiratiebron gebruiken we de thema's van de Kleuteruniversiteit.

Hoeken In het eerste klaslokaal zijn de volgende hoeken te vinden: huishoek, bouwhoek, watertafel/zandtafel, leeshoek, constructiehoek, winkeltje. De hoeken proberen we aan te laten sluiten bij het thema. Zo is bijv. de huishoek het huis van sinterklaas en worden er met kerst in het winkeltje kerstballen verkocht. In de andere klas is het ontwikkelmateriaal te vinden. Ook tekenen/knutselen de kinderen in dat lokaal en vindt de kleine kring plaats. Dit is ook de plek waar de kinderen hun taakjes maken.

Bronnenboeken De thema's worden geïnspireerd op de thema's van de Kleuteruniversiteit. De leerkracht past de activiteiten wel aan naar de doelen van het groepsplan. Daarnaast wordt Met Sprongen Vooruit gebruikt op het gebied van rekenen. Verder zijn er in de klas de werkmap gecijferd bewustzijn, de map als kleuters leren meten en de map fonemisch bewustzijn te vinden.

Differentiatie Tijdens de grote kringen wordt er gedifferentieerd in vraagstelling. In de kleine kringen wordt er extra ondersteuning of uitdaging geboden. Daarnaast moeten de kinderen van groep 1 één verplichte taak doen en de kinderen van groep 2 twee verplichte taken. Ook deze taken verschillen van moeilijkheidsgraad. Zo zijn er bij bouwen kinderen die experimenteren met de blokken, een voorbeeld nabouwen of een voorbeeld van papier nabouwen.

Registratie De doelen vanuit het groepsplan zijn terug te vinden in de weekplanning. In de weekplanning is er een observatie/evaluatie kolom te vinden waarin genoteerd wordt hoe de kinderen dingen gemaakt hebben. Hierin worden ook bijzonderheden genoteerd die opvallen tijdens de kleine en grote kring. De evaluatie vindt plaats op het doel, dit kan op verschillende momenten van de dag. Het wordt genoteerd wanneer het kind het laat zien. Wanneer een kind een doel heeft behaald wordt dit genoteerd op de doelenlijst vanuit Kijk! Deze doelen worden na 10 en 30 weken vastgelegd in het online registratiesysteem van Kijk!

Leerlingvolgsysteem en zorgverbreding

Observatie Gedurende de hele dag observeert de leerkracht. Wanneer er iets opvalt wordt dit in de weekplanning genoteerd. Ook de evaluatie van de kringmomenten wordt daar genoteerd. Na 10 en 30 weken onderwijs wordt dit geregistreerd in het online volgsysteem van Kijk!

In groep 2 worden alle kinderen van groep 2 gescreend door een logopedist vanuit de samenwerking met Connect.

Toetsen naast Kijk ! In het schooljaar 2019-2020 nemen we niet meer de Cito toetsen af. Wel nemen we bij alle kinderen van groep 2 in januari het Dyslexieprotocol af. Hierin kunnen wij toetsen of de leesvoorwaarden al aanwezig zijn of nog wat extra aandacht nodig hebben.

Analyse De registratiemomenten vanuit Kijk! en de toetsen worden geanalyseerd aan de hand van het standaardformulier die op school gebruikt wordt. Hierop staan de vragen: wat zie ik? Wat is hiervoor de verklaring? Hoe ga ik hier nu mee verder. Als blijkt dat kinderen extra ondersteuning nodig hebben, wordt dit veelal geboden tijdens de kleine kringen. Daarnaast zal er tijdens het spelen geprobeerd worden om de kinderen zo te prikkelen dat ze toch hun doelen gaan behalen. Voor de kinderen die extra uitdaging nodig hebben wordt er gewerkt met verschillende plusprojecten van de Kleuteruniversiteit. We proberen deze kinderen op een andere manier te prikkelen door ze moeilijkere vragen te stellen of problemen te laten oplossen.

Verlengen/verkorten kleuterperiode Door goed te kijken naar de registratiemomenten vanuit Kijk! zijn wij in staat om de leerlingen een passend aanbod te geven. Wanneer een

kleuter een verkorte periode doormaakt, wordt dit in overleg met ouders en IB'er besloten. Dit geldt ook voor verlengen van de kleuterperiode. Kinderen die tot en met december in stromen gaan in principe door naar groep 2. In groep 2 wordt dan het besluit genomen of de kinderen een verlengde kleuterperiode krijgen of doorgaan naar groep 3. Dit besluit wordt genomen in groep 2, omdat de kinderen zich met sprongen ontwikkelen en er zo over een langere tijd een beeld gevormd kan worden van de kinderen. Zie ook het beleidsstuk versnellen, vertragen.

Doorgaande lijn groep 3

Dit is op dit moment nog in ontwikkeling. 7 mei 2019 komt hier een vervolg op.

Peuterspeelzaal

Er wordt in groep 1-2 samengewerkt met de peuterspeelzaal van BoemBoem en van KOOS. Er worden diverse activiteiten samen gedaan. Te denken valt aan bijv. voorlezen in de kinderboekenweek en een sinterklaascircuit. Daarnaast zijn ze zich aan het oriënteren om ook Kijk! Te gaan gebruiken, zodat er een doorgaande lijn is van de peuterspeelzaal naar de basisschool. Ook dit punt is nog verder in ontwikkeling.

5. Toetsing succesindicatoren

- eind schooljaar 2018-2019 evalueren of Kijk voorziet in het breed in beeld krijgen van de ontwikkeling van groep 1-2 leerlingen.

6. Vragen en toekomstig beleid

- we missen in Kijk! Een onderdeel begrijpend luisteren. In september 2019 hebben we een studiemiddag met Karin van de Mortel. Op basis van deze bijeenkomst nemen we mogelijk extra observatiepunten op in onze observatielijst.

- wat zijn de mogelijkheden voor groep 3 (4) om aan te sluiten bij de werkwijze van groep 1-2 en omgekeerd. Wat betekent dit voor het huidige beleid.

7. Bijbehorende documenten

- Versnellen, doorgaan, vertragen.